

مشخصات پکیج آموزشی

نام پکیج آموزشی: آموزش پیشگیری، کنترل و درمان هپاتیت

گروه هدف: عموم مردم

نویسندگان: دکتر محمدحسین صومی - دکتر غلامرضا نورآبادی - دکتر رشید رضانی -

فاطمه عظیمیان - فرح شکیب فر

زیر نظر: دکتر محمد مهدی گویا

و با تشکر از همکاری صمیمانه:

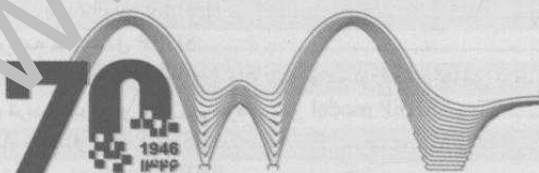
مرکز مدیریت بیماریهای واگیر وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

معاونت اجتماعی دانشگاه علوم پزشکی تبریز

دبیرخانه کارگروه سلامت، ایمنی و امنیت غذایی، استان آذربایجان شرقی

مرکز ملی آموزش مدیریت سلامت NPMC

مرکز تحقیقات گوارش و کبد دانشگاه علوم پزشکی تبریز

هفتادمین سال تاسیس

دانشگاه علوم پزشکی تبریز

Tabriz University Of Medical Sciences

عنوان و نام پدیدآور: آموزش پیشگیری، کنترل و درمان هپاتیت / نویسندگان محمد حسین صومی، [و دیگران].
مشخصات نشر: تبریز: انتشارات مدل جامع سیستماتیک آموزش و ارتقاء سلامت، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری: ۷۰ص: مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی).

شابک: 978-600-93987-4-4

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: نویسندگان محمد حسین صومی، غلامرضا نورآبادی، رشید رضایی، فاطمه عظیمیان، فرح شکیب فر.
یادداشت: واژه نامه.

موضوع: هپاتیت - پیشگیری

موضوع: Hepatitis - Prevention

موضوع: هپاتیت - درمان

موضوع: Hepatitis - Treatment

موضوع: مریان بهداشت - دستنامه ها

موضوع: Health coaches - Hand books, manuals, etc

شناسه افزوده: صومی، محمد حسین - ۱۳۴۱ -

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶، ۷۱/۴۷ - RC

رده بندی دیویی: ۶۱۶/۳۶۲۳

نام کتاب: آموزش پیشگیری، کنترل و درمان هپاتیت

مولفان: دکتر محمد حسین صومی - دکتر غلامرضا نورآبادی - دکتر رشید رضایی - فاطمه عظیمیان - فرح شکیب فر

ناشر: انتشارات مدل جامع سیستماتیک آموزش و ارتقاء سلامت SHEP model

ایمیل سفارشات: shep_model@yahoo.com

قطع کتاب: وزیری

سال چاپ: ۱۳۹۶ - تبریز

نوبت چاپ: اول

تیراژ چاپ اول: ۲۰۰۰ جلد

شابک: 978-600-93987-4-4

© کلیه حقوق متعلق به انتشارات مدل جامع سیستماتیک آموزش و ارتقاء سلامت می باشد.
استفاده از مطالب این مجموعه با ذکر منبع بلامانع است.

فهرست مطالب INDEX

۱-	مقدمه و پیشگفتار.....	۹
۲-	بخش اول: مهارت‌های آموزشی، ارتباطی، ارزیابی و ارزشیابی در مدل SHEP.....	۱۰
۳-	لیست اقلام موجود در پکیج آموزشی.....	۲
۴-	سخنی چند با مربیان عزیز.....	۳
۵-	کتاب‌های راهنمای آموزشی SHEP model به فرم ساندویچی Sandwich تهیه شده اند.....	۴
۶-	مدل جامع سیستماتیک آموزش و ارتقاء سلامت SHEP model.....	۵
۷-	چگونه از کتاب راهنمای آموزشی مربی استفاده کنیم؟.....	۶
۸-	شیوه های آموزشی کاربردی.....	۹
۹-	نمایش عملی.....	۹
۱۰-	بحث گروهی.....	۱۰
۱۱-	سخنرانی.....	۱۱
۱۲-	پرسش و پاسخ.....	۱۱
۱۳-	قصه گویی.....	۱۱
۱۴-	ایفای نقش.....	۱۲
۱۵-	مشاور.....	۱۲
۱۶-	کدام شیوه آموزشی مناسب است؟.....	۱۳
۱۷-	نمودار مقایسه ای داد و ستد و مشارکت شرکت کنندگان.....	۱۴
۱۸-	مربیان model SF, SF کسب هستند و چه ویژگی هایی دارند؟.....	۱۵
۱۹-	ابزار مربیان SHEP model (بار، نیک و هفت مهارت).....	۱۶
۲۰-	جلب حمایت همه جانبه A vocabulary.....	۱۷
۲۱-	بازاریابی اجتماعی Social marketing.....	۲۰
۲۲-	کمپین ها Campaigns.....	۲۲
۲۳-	بسیج‌های اجتماعی Social mobilizations.....	۲۳
۲۴-	دیدگاه بنی (ارزیابی گسترده و متمرکز) Wide and zoom assessment.....	۲۴
۲۵-	دسته بندی مخاطبان آموزشی Audiences segmentation.....	۲۴
۲۶-	پل سازی داخل بخشی Bonding.....	۲۵
۲۷-	پل سازی بین بخشی Bridging.....	۲۶
۲۸-	خیاطی Tailoring.....	۲۶
۲۹-	پایش و رانندگی Monitoring and Driving.....	۲۷
۳۰-	کشاورزی (برداشت از مزرعه) Quantitative and qualitative Evaluation.....	۲۹
۳۱-	ارتباط با گروه هدف در SHEP model.....	۳۰
۳۲-	انتخاب آکامانه سلامتی Healthy by choice.....	۳۱
۳۳-	رمز موفقیت در برنامه های مدل SHEP.....	۳۴
۳۴-	نمودار شبکه ای فعالیتها Activity Network diagram و دستورالعمل اجرایی تربیت مربی.....	۳۵
۳۵-	ساختار کارگاه های تربیت مربی و آموزش مردمی در SHEP model.....	۳۸
۳۶-	زنجیره منطقی برنامه ها در مدل SHEP.....	۴۰
۳۷-	ارزیابی، پایش و ارزشیابی در SHEP model.....	۴۴
۳۸-	شاخصهای ارزیابی، پایش و ارزشیابی در SHEP model.....	۵۰
۳۹-	سرمایه اجتماعی Social capital.....	۵۵
۴۰-	داستان واقعی از جنس سرمایه اجتماعی، یک انسان نوع دوست و مسئولیت پذیر.....	۵۹
۴۱-	بخش دوم: محتوای آموزشی هیاتیت.....	۶۵
۴۲-	اسلایدهای تدریس پیشگیری کنترل و درمان هیاتیت.....	۶۶
۴۳-	راهنمای ارایه اسلایدهای تدریس پیشگیری کنترل و درمان هیاتیت.....	۹۱

۹۵	۴۴- بخش سوم : ضمیمه ها (ANNEXES)
۹۶	۴۵- ضمیمه ۱ سؤالاتی که به فراوانی پرسیده شده‌اند
۱۰۱	۴۶- ضمیمه ۲ تفسیر تستهای کبدي
۱۰۷	۴۷- ضمیمه ۳ کبد، هیپاتیت، تغذیه
۱۱۵	۴۸- ضمیمه ۴ وسایل کمک آموزشی در مدل SHEP
۱۱۷	۱- اورهد Over head projector
۱۲۱	۲- دیتا پروژکتور Data projector
۱۲۳	۳- فایل‌های Portable Document Format (PDF)
۱۲۵	۴- فایل‌های PPT (Microsoft powerpoint)
۱۲۷	۵- مراحل تولید اسلاید ppt از اسلاید pdf
۱۲۸	۶- وایت برد و بلک برد W/B boards
۱۲۹	۷- ماکت و مدل آموزشی models - Demonstration
۱۲۹	۸- لوح‌های آموزشی models - Demonstration
۱۳۰	۴۹- ضمیمه ۶ عاویری از عملکرد مربیان SHEP در سطح کشور
۱۳۹	۵۰- ضمیمه ۶ بمفليت آمی هیپاتیت
۱۴۱	۵۱- ضمیمه ۷ پرسش و آ می هیپاتیت
۱۴۶	۵۲- ضمیمه ۸ پرسش و آ می هیپاتیت و پس آزمون
۱۴۹	۵۳- ضمیمه ۹ فرمهای ه یان ا SHEP
۱۵۰	۱- فرم همکاری داوطلبان سلامت
۱۵۱	۲- برگ ارزشیابی مربی
۱۵۲	۳- لیست حضور و غیاب
۱۰۳	۴- برگ پرسش و پاسخ
۱۵۴	۵- برگ گزارش مربی
۱۵۵	۵۴- ضمیمه ۱۰ فرم برنامه عملیاتی- فرم جمع بندی کارگاهها
۱۵۹	۵۵- ضمیمه ۱۱ اصطلاحات
۱۶۴	۵۶- ضمیمه ۱۲ منابع و رفرانسیها

بطوریکه می‌دانیم نظام سلامت کشور، گزراهی مختلفی را تجربه کرده است. در گذر اول که همان گذر اپیدمیولوژیک است، چهره اغلب بیماریها از حالت عفونی و واگیر به بیماریهای غیر عفونی و غیر واگیر تغییر یافته است. در گذر دوم: یعنی گذر جمعیتی، میانه سنی جمعیت در کشور افزایش یافته است. با توجه به دو گذر فوق سیستم سلامت کشور الزاما وارد گذر سوم شده است که در واقع تبدیل نظام سلامت از درمان نگر (Medication) به ارتقای سلامت (Health Promotion) می باشد.

توانمند سازی و آموزش شیوه صحیح زندگی به مردم مهمترین اصل در این گذر می باشد که باید بر اساس نیازسنجی و اولویت بندی منطقه ای و همچنین با استفاده از تکنولوژی مناسب آموزشی صورت گیرد. بسیاری از بیماریهای تهدید کننده جوامع بشری در صورت بروز اپیدمی یا پاندمی موجب بروز خسارات فراوان انسانی، اجتماعی، اقتصادی و حتی امنیتی در سطح جهان خواهند شد و این خسارات محدود به کشورها و منطقه محدودی از دنیا نخواهد بود. از جمله این بیماریها میتوان به اعتیاد، ایدز، آنفلوانزا، التورو بیماریهای مشترک انسان و حیوان اشاره کرد. با توجه به افزایش درآمدهای صنعتی، آمار مرگ و میر در چند سال اخیر، و روی آوردن اقشار مختلف به خرید، فروش و نگهداری دام، باعث شده است تا در مواردی راننده های ترافیک و همچنین سبیل انگاری در اکسپانسیون و رعایت اصول نگهداری دامها همچنین خرید و فروش دامهای آلوده، بیماریها با مالت به مناطق مختلف کشور سرایت کند.

مهمترین استراتژی و راهکارهای بهداشتی، رانها اطلاع رسانی و آگاهی عمومی مردم از علایم، شرایط بروز و اپیدمی این بیماریها است تا با افزایش سطح آگاهی، مردم قدم به کار موثری در پیشگیری و کنترل این بیماری برداشته شود. جهت اطلاع رسانی به مردم کانالهای آموزشی مختلفی موجود است که باید از همه این ظرفیتهای استفاده کرد. بر اساس نتایج تحقیقات انجام یافته در کشور، چهار آموزش چهره به چهره، آموزش همسایه و بحث گروهی موثرترین روش برای اطلاع رسانی مطابق علمی به گروههای مختلف محله می باشد.

این بسته آموزشی بر اساس مدل جامع سیستم سلامت آموزش و ارتقاء سلامت یا (SHEP)

Systema comprehensive health education and promotion model تهیه و تدوین گردیده است. مدل SHEP، طرح ابداعی و ابتکاری همکاران بسیار عزیزم در دانشگاه علوم پزشکی تبریز است که در سالهای تحقیقاتی و اجرایی چندین ساله این عزیزان می باشد. برخورد واجب می دانم از کلیه همکاران ارجمند طراح و تدوین کننده این بسته آموزشی که همه تلاش و توانشان را در کف اخلاص گذاشتند تا این مدل جامع به نتیجه برسد کمال تشکر و قدری خود را ابرار نمایم.

یکی از نقاط قوت این مدل آموزشی، تاکید بر جلب مشارکت و همکاری سایر رگانها: دولت غیر دولتی و علی الخصوص فعال سازی بدنه اجتماعی در حوزه ارتقاء سلامت و پیشگیری از بیماریها میباشد که با تربیت شاگردان، مربیان، آموزش، بصورت آشنایی میسر میشود. این خود محور تائیدی بر این حقیقت است که ما در دستیابی به اهداف نظام سلامت، زمانی ما را رها نمی کند که، پتانسیلهای مردمی کشورمان را شناسایی و در جهت تقویت و توانمند سازی آنان بکوشیم. یکی از مصداقهای عملی این امر، تجربه مدیریت بیماریهای واگیر در موضوع تب مالت این مدل آموزشی است که با جلب همکاریهای بین بخشی با سازمان دامپزشکی کشور، مراکز کشاورزی، شوراهای روستاهای وزارت کشور و زنان عشایر توانست مطالب آموزشی و مهارتهای پیشگیری از تب مالت را در دوره های تربیت، روستاها و تجمعات عشایری کشور عزیزمان انتقال دهد و با بازخورد مناسب مردمی و بین بخشی روبرو شده است.

یکی از چالشهای مهم سلامت کشور عزیزمان، بیماری هپاتیت میباشد که ضرر و زیانهای جبران ناپذیری بر جامعه ما می نماید. البته از سالهای قبل اقداماتی نظیر پوشش کشوری برنامه واکسیناسیون هپاتیت ب و سایر برنامه ها در حال اجرا بوده است. ولی در چند سال اخیر برنامه درمانی بیماران مبتلا به هپاتیت C بصورت جدی در دستور کار قرار گرفته است.

امید است این بسته آموزشی در کنار سایر فعالیتهای، بتواند قدم مهمی در پیشگیری و کنترل و درمان هپاتیت بردارد و با ادامه و توسعه این حرکت بسیار ارزشمند در سایر بخشهای سیستم سلامت شاهد ارتقای سلامت و بهبود شیوه زندگی مردم عزیزمان باشیم.

دکتر محمد مهدی گویا

مشاور معاون بهداشتی

و رییس مرکز مدیریت بیماریهای واگیر

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

SHEP model

ارتقای سلامت (health promotion) در مقطع کنونی از یک سو به طراحی و اجرای مداخلات آموزشی و از سوی دیگر به جلب مشارکت لایه های مختلف جامعه با برنامه های نظام سلامت و تامین محیط های حمایت کننده سلامت نیاز دارد. از جمله رسالتهای اصلی دانشگاههای علوم پزشکی، علاوه بر تربیت نیروهای متخصص برای ارائه خدمات تخصصی بهداشتی و درمانی، ایجاد ساختارهای ارتباطی موثر با جامعه است. با استفاده از پل های ارتباطی ترجمه و انتقال دانش تخصصی، از یک طرف متخصصان و کارشناسان دانشگاهی، جامعه خود را بهتر می شناسند و ضمن آشنایی با زبان و فرهنگ بومی جامعه اقدام به طراحی و اجرای پروژه ها و تحقیقاتی کارآمد مینمایند که دردی از مشکلات جامعه را حل میکند. و از طرف دیگر، جامعه و عموم مردم و صنایع مختلف نیز میتوانند از مطالب علمی همگن شده با فرهنگ و سطح سواد خود بهره مند شده و مهارتهای آموخته شده را در تنظیم شیوه زندگی سالم بکار گیرند همچنین صنایع و کارخانجات مختلف نیز بهتر میتوانند نیاز های خود را به سیستم تحقیق و توسعه دانشگاه ها برسانند و در حل مشکلاتشان از دانش بومی کشور بهره مند شوند. پرواضح است که نین پل ارزشمندی ما را در طی مسیر حرکت به سوی جامعه سلامت محور کمک خواهد کرد. ایجاد دپارتمان مدیریت دانش در سازمان جهانی بهداشت در چند سال اخیر خود تاکیددی بر موثر بودن چنین رویکردی است. مدل جامع سلامت، آموزش و ارتقاء سلامت:

Systematic comprehensive health education and promotion model (SHEPmodel) ابتکار جدیدی است در عرصه ترجمه و انتقال سلامت. توسط همکاران پرتلاش و عزیزم در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز با فلسفه و دگرترین، تربیت، پیش سلامت، در جهت افزایش سطح سواد سلامتی مردم **Public health literacy**، به عنوان یکی از فاکتورهای اساسی در ارتقای سلامت، طراحی، تدوین و به مرحله اجرا درآمده است. بر اساس تحقیقات به عمل آمده و مدونین، انتشار ۱۰ ساله همکاران از اقصا نقاط کشور عزیزمان، در مدت بیش از ۱۰ سال سابقه فعالیت برنامه ها، **SHEP model** یکی از پزین و موثرترین مدل های آموزشی در انتقال مفاهیم و مهارتهای سلامت به عموم جامعه و همچنین فراهم آورنده لایه های متفاوتی در بین بخشی با حوزه های دیگر جامعه علی الخصوص مسئولین، سیاستگذاران و مدیران صنایع مختلف می باشد.

دانشگاه علوم پزشکی تبریز افتخار دارد به عنوان فوس پوینت جامع مدیریت برنامه های این مدل در سطح کشور با جلب نظر و حمایت وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و سایر نهادهای بین بخشی، توانسته است در موضوعات ایدز- آنفلوآنزا- التور- دیابت و سلامت دهان و دندان ویژه کودکان نظام مراقبت ندرمیک- تب مالت- بیماریهای قلبی عروقی- سرطانها و سواد ترفاکی بسته های آموزشی برای عموم جامعه تهیه و تدوین و با برگزاری آشنایی کارگاه های تربیت مربی **TOT-TOS-TOP** بصورت کشوری- استانی و شهرستانی موفق آموزش بیش از ۱۰۰/۰۰۰ نفر از همکاران سیستم سلامت کشور در هر دو حوزه درون و بیرون سازمانی وزارت بهداشت و سایر نهادهای مرتبط و به تبع آن تعداد کثیری از مردم عزیز کشورمان در جلسات آموزشی **SES** و **PES** تحت آموزشهای مستقیم سلامت آرا گردید.

این بسته آموزشی با موضوع هپاتیت با همکاری مرکز مدیریت بیماریهای واگیر و رت به شدت در مرکز تحقیقات گوارش و کبد دانشگاه علوم پزشکی تبریز تهیه و تدوین شده است تا به امید خدا و با اجرای کشور برنامه، توانیم باعث افزایش آگاهی ها و مهارتهای مردم در مراقبت از خود در مقابل بیماری هپاتیت شده و در کاهش یکی دیگر از علل جدی و اجتماعی این بیماری یعنی وجود تبعیض و آنگ به بیماران و تردد شدن آنها از جامعه، موفق باشیم. امید است ضمن توسعه برنامه ای این مدل، شاهد فراگیر شدن این تجربه موفق در سایر بخشهای سیستم سلامت باشیم. در پایان ضمن تشکر از کلیه عزیزانی که در تالیف این بسته آموزشی مشارکت فعال داشته اند، توقیقات روز افزون کلیه خدمتگزاران عرصه سلامت را از درگاه خداوند متعال مسئلت دارم.

دکتر محمد حسین صومی

رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی تبریز

و رئیس مرکز تحقیقات گوارش و کبد دانشگاه